

ในอำนาจและหน้าที่ของผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน; ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การสังหารโดยรวบรัด และการสังหารโดยพลการ; ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก และผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบ และการสมาคม

Ref.: AL THA 8/2024

(กรุณาอ้างถึงหมายเลขนี้ในจดหมายตอบกลับของท่าน)

6 สิงหาคม 2567

เรียน ท่านที่เกี่ยวข้อง

เรารู้สึกเป็นเกียรติที่ได้ติดต่อกับท่าน ในฐานะเป็นผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การสังหารโดยรวบรัด และการสังหารโดยพลการ ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก และผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบ และการสมาคม ตามมติคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนที่ 52/4, 53/4, 52/9 และ 50/17

ด้วยเหตุดังกล่าว เราประสงค์จะแจ้งให้รัฐบาลของท่านทราบถึงข้อมูลซึ่งเราได้รับมาเกี่ยวกับการเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัวของน.ส.เนติพร เสน่ห์สังคม ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนวัยเยาว์

น.ส.เนติพร เสน่ห์สังคม หรือ “น้อง” เป็นผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนวัย 28 ปี เธอเป็นสมาชิกของกลุ่มทะลุวังที่มีเยาวชนเป็นแกนนำ และทำการสำรวจความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งการปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ และข้อเรียกร้องให้ยกเลิกมาตรา 112 ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเอาผิดทางอาญากับการหมิ่นประมาทกษัตริย์ เธอเริ่มการรณรงค์เพื่อสิทธิของนักเรียนและนักศึกษา และผู้มีความหลากหลายทางเพศในปี 2563 โดยการระดมทุนช่วยเหลือขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยที่มีเยาวชนเป็นแกนนำในประเทศไทย

ผู้มีอำนาจตามกลไกพิเศษได้แสดงความกังวลหลายครั้งในช่วงที่ผ่านมา เกี่ยวกับการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทกษัตริย์เพื่อเอาผิดทางอาญากับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกิจกรรม และผู้วิจารณ์ที่ใช้สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก และเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ โดยล่าสุดได้เขียนจดหมายเลขที่ AL THA 3/2024 เราขอขอบคุณรัฐบาลของท่านซึ่งตอบว่าได้รับจดหมายดังกล่าว และหวังว่าจะได้รับคำตอบอย่างละเอียดในเวลาอันเหมาะสม อย่างไรก็ตาม เรายังคงกังวลอย่างยิ่งเกี่ยวกับประเด็นนี้ เมื่อคำนึงถึงข้อมูลที่เราได้รับมาด้านล่าง

ตามข้อมูลที่เราได้รับมา

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 น.ส.เนติพร และนักกิจกรรมคนอื่น เข้าร่วมการประชุมอย่างสงบด้านนอกของห้างสรรพสินค้าสยามพารากอน ใจกลางกรุงเทพฯ โดยมีกรสำรวจความเห็นและสอบถามคนทั่วไปว่าได้รับความเดือดร้อนจากขบวนการเสื้อดำหรือไม่

หลังการสำรวจความเห็น นส.เนติพร และนักกิจกรรมคนอื่นได้ไปยังวังสระปทุม ซึ่งเป็นที่ประทับของพระบรมวงศานุวงศ์เพื่อทำการประท้วง มีการกล่าวหาว่าผู้ประท้วงได้ย้ายเครื่องขวางกั้นและรั้วเหล็ก ซึ่งตำรวจนำมาติดตั้งไว้ เพื่อขัดขวางไม่ให้มีการประท้วงในบริเวณนั้น คำฟ้องต่อผู้ประท้วงยังกล่าวหาต่อไปว่า พวกเขาบางคนได้ขู่มขืน ซึ่ง เป็นสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับขบวนการเรียกร้องประชาธิปไตยในประเทศไทย และประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค แต่ไม่มีรายงานความรุนแรงที่เกิดขึ้นในระหว่างการประท้วง

วันที่ 10 มีนาคม 2565 มีการดำเนินคดีกับนส.เนติพร และนักกิจกรรมคนอื่น สืบเนื่องจากการสำรวจความเห็นด้านนอกของห้างสรรพสินค้าสยามพารากอนเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ โดยมีการตั้งข้อหากับนส.เนติพร รวมทั้งข้อหาหมิ่นประมาทกษัตริย์ และยุยงปลุกปั่น ตามมาตรา 112 และ 116 ของประมวลกฎหมายอาญาของไทย ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในบันทึกแจ้งข้อกล่าวหาต่อเธอ กลับไม่ได้แสดงหลักฐานที่ยืนยันว่าการกระทำของนส.เนติพร มีลักษณะที่เป็นการหมิ่นประมาทกษัตริย์หรือยุยงปลุกปั่นอย่างไร

นส.เนติพรได้รับการประกันตัวออกมา แต่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหลายประการ รวมทั้งข้อห้ามไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับสถาบันกษัตริย์ และข้อห้ามไม่ให้โพสต์ข้อความที่ “ยั่วยุ” ทางโซเชียลมีเดีย เพื่อเชิญชวนให้คนเข้าร่วมการประท้วง

วันที่ 13 มีนาคม 2565 นส.เนติพร และนักกิจกรรมคนอื่นได้ทำการสำรวจความเห็นอีกครั้งที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ในกรุงเทพฯ โดยเป็นการสำรวจความเห็นของประชาชนเกี่ยวกับโครงการเวนคืนทรัพย์สินของราชวงศ์

วันที่ 3 พฤษภาคม 2565 ศาลอาญากรุงเทพใต้ได้เพิกถอนการประกันตัวของนส.เนติพร เนื่องจากเห็นว่าเข้าไปเป็นแกนนำและไปเข้าร่วมในการสำรวจความเห็นในวันที่ 13 มีนาคม ซึ่งละเมิดต่อเงื่อนไขของการประกันตัว และทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยต่อสาธารณะ

นส.เนติพร ถูกนำตัวไปคุมขังที่ทัณฑสถานหญิงกลางที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 3 พฤษภาคม 2565 ถึง 4 สิงหาคม 2565 ในช่วงเวลานั้น ในวันที่ 30 พฤษภาคม 2565 เธอได้ถูกสั่งฟ้องร่วมกับจำเลยคนอื่นอีกเจ็ดคนในข้อหาหมิ่นประมาทกษัตริย์ ยุยงปลุกปั่น ดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ด่าดูหรือขู่ข่มขืนเจ้าพนักงาน และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน

ในระหว่างการควบคุมตัว เธอได้เริ่มการอดอาหารประท้วงเป็นเวลา 64 วัน และได้ยื่นขอประกันตัวแปดครั้ง โดยศาลอาญากรุงเทพใต้อนุญาตให้ประกันตัวตามคำขอครั้งที่แปดเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2565 โดยกำหนดเงื่อนไขว่า เธอจะไม่ต้องสร้างความเสียหายเพิ่มเติมให้กับสถาบันกษัตริย์ หรือไม่เข้าร่วมในการก่อความไม่สงบหรือมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน ทั้งศาลยังสั่งห้ามไม่ให้เดินทางออกนอกประเทศ ห้ามไม่ให้เดินทางออกจากบ้านตั้งแต่วันที่หกโมงเช้า โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล ทั้งยังกำหนดให้ไปรายงานตัวต่อศาลทุก 30 วัน

วันที่ 6 กันยายน 2566 นส.เนติพรถูกแจ้งข้อหาพร้อมทั้งบุคคลอื่นอีก 17 คน เนื่องจากการประท้วงอย่างสงบที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2566 ภายนอกกระทรวงวัฒนธรรม โดยมีการกล่าวหาว่า นส.เนติพรได้จัดฟันสปรีย์สีใส่ธงประจำพระองค์ จำเลยในคดีนี้ถูกแจ้งข้อหาว่า ได้จัดการชุมนุมโดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขู่หาบุกรุก ทำลายทรัพย์สินของราชการ และความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ อย่างไรก็ตาม บันทึกแจ้งข้อหาของคดีนี้ไม่ได้กล่าวหาว่ามีการบาดเจ็บหรือมีความรุนแรงเกิดขึ้นในระหว่างการประท้วง

จากการเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ เป็นเหตุให้ในวันที่ 26 มกราคม 2567 ศาลอาญากรุงเทพได้สั่งได้เพิกถอนการประกันตัวของนส.เนติพรในคดีสำรวจความเห็นของสาธารณชนในครั้งแรก ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2565 โดยศาลมีความเห็นว่า เธอได้ละเมิดเงื่อนไขการประกันตัว และ “สร้างความเสื่อมเสียต่อสถาบันกษัตริย์” โดยการพนสเปรย์สีใส่ธงประจำพระองค์ มีการนำตัวเธอไปคุมขังที่ทัณฑสถานหญิงกลางที่กรุงเทพฯ ในวันเดียวกัน

วันที่ 27 มกราคม 2567 นส.เนติพรเริ่มการอดอาหารประท้วงครั้งที่สอง เพื่อเรียกร้องการปฏิรูประบบยุติธรรม และให้ยุติการปฏิบัติในไทยที่มีการคุมขังบุคคลเพียงเพราะมีหรือได้แสดงความคิดเห็นต่างออกมา

เริ่มตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2567 มีการส่งตัวเธอไปมาหลายครั้ง ระหว่างเรือนจำกับทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ เนื่องจากสุขภาพของเธอเลวร้ายลง รวมทั้งอาการความดันโลหิตต่ำและภาวะเลือดจาง

วันที่ 4 เมษายน 2567 นส.เนติพรจึงได้เริ่มกินข้าวและดื่มน้ำอีกครั้ง แต่ยังคงอยู่ในสภาพที่อ่อนแอ วันที่ 14 พฤษภาคม 2567 เธอได้เกิดภาวะหัวใจล้มเหลวเวลาประมาณ 06.20 น. ระหว่างอยู่ในที่ควบคุมตัว มีรายงานว่าเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ที่ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ได้พยายามกู้ชีพเธอแต่ไม่เป็นผล จึงมีการส่งตัวเธอไปยังโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติเมื่อเวลา 09.30 น. และต่อมาเธอได้เสียชีวิตลงในเวลา 11.22 น. ตามรายงานผลการตรวจศพตั้งข้อสังเกตว่า นส.เนติพรมาถึงโรงพยาบาลโดยไม่มีสัญญาณชีพ และมี “การต่อท่อช่วยหายใจผิด”

วันที่ 15 พฤษภาคม 2567 มีการชันสูตรพลิกศพเพื่อค้นหาสาเหตุการตายของนส.เนติพร ตามข้อมูลที่เราได้รับมา ยังไม่มีการจัดทำสำนวนรายงานชันสูตรพลิกศพจนสมบูรณ์ ส่งผลให้พนักงานอัยการจึงยังไม่ได้ร้องต่อศาลเพื่อให้มีการไต่สวนการตาย ทั้งมีรายงานว่า ทนายความและครอบครัวของนส.เนติพรยังประสบปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับพฤติการณ์ของการเสียชีวิต รวมทั้งการเข้าถึงบันทึกภาพในกล้องวงจรปิดในช่วงเวลาที่เธอเกิดอาการหัวใจล้มเหลว

วันที่ 18 มิถุนายน 2567 ทนายความของนส.เนติพรได้ยื่นจดหมายต่ออธิบดีศาลอาญากรุงเทพ ขอให้ศาลทำการไต่สวนการตายกรณีนส.เนติพร ตามมาตรา 150 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในระหว่างที่เขียนรายงานนี้ ยังไม่มีความคืบหน้าใด ๆ เกิดขึ้น นับแต่มีการยื่นจดหมายดังกล่าว

โดยไม่ตัดสินความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้รับ เราขอแสดงความกังวลอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับการเสียชีวิตระหว่างถูกควบคุมตัวของนส.เนติพร เสน่ห์สังคม ผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนวัยเยาว์ ซึ่งเสียชีวิตไม่นานหลังมีการอดอาหารประท้วงเป็นเวลานาน เพื่อสนับสนุนเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ เรามีความกังวลมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะเมื่อคำนึงว่านส.เนติพรถูกควบคุมตัวจากปฏิบัติการและการรณรงค์ที่ไม่ใช้ความรุนแรง เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยและการปฏิรูปทางการเมือง เราเรียกร้องรัฐบาลไทยให้ยุติการใช้ประมวลกฎหมายอาญา โดยเฉพาะข้อบทเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทกษัตริย์ ที่มุ่งเล็งไปที่งานทางสันติ ที่ชอบธรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกิจกรรม และผู้เห็นต่างคนอื่น ๆ ในประเทศ ซึ่งทำการประท้วงและทำกิจกรรมของตนอย่างชอบธรรม เราขอเตือนว่าเมื่อมีการสูญเสียชีวิตเกิดขึ้นระหว่างการควบคุมตัวของรัฐย่อมทำให้เกิดสมมติฐานว่าเป็นการพรากชีวิตโดยพลการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอาจมีการโต้แย้งได้โดยเมื่อมีการสอบสวนอย่างเหมาะสม และเราขอเรียกร้องให้มีการสอบสวนการเสียชีวิตของนส.เนติพร ในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศ รวมทั้งพิธีสารมินนิโซตาว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนกรณีที่ต้องสงสัยว่าเป็นการเสียชีวิตที่มีขอบด้วยกฎหมาย

สืบเนื่องจากข้อเท็จจริงและข้อกังวลตามข้อกล่าวหาข้างต้น กรณาดูภาคผนวกว่าด้วยข้อมูลอ้างอิงจากกฎหมาย สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่แนบมาพร้อมกับจดหมายนี้ ซึ่งได้อ้างอิงถึงกฎบัตรและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับพันธกรณีเหล่านี้

ในส่วนของความรับผิดชอบของเรา ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน ในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการร้องเรียน เราจะขอขอบคุณหากท่านให้ความใส่ใจต่อประเด็นดังต่อไปนี้

1. กรุณาให้ข้อมูลและ/หรือความเห็นเพิ่มเติมใด ๆ ที่ท่านมีเกี่ยวกับข้อกล่าวหาข้างต้น
2. กรุณาให้ข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและหลักการด้านกฎหมาย ซึ่งเป็นพื้นฐานของการดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นประมาทกษัตริย์และยุยงปลุกปั่นต่อสน.เนติพร
3. กรุณาให้ข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับสถานะและข้อค้นพบ จากการสืบสวนและสอบสวนอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการเสียชีวิตของสน.เนติพร และข้อมูลที่ระบุว่า การสอบสวนเกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกับพิธีสารมินนิโซตา หากไม่มีการสืบสวนหรือสอบสวนเกิดขึ้น กรุณาอธิบายเหตุผลว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

เราหวังว่าจะได้รับคำตอบจากท่านภายใน 60 วัน หากมีการส่งข้อมูลเลยวันดังกล่าวแล้ว จะมีการเผยแพร่ข้อมูลและคำตอบที่ได้รับมาจากรัฐบาลของท่านผ่าน [เว็บไซต์](#) นี้ และจะมีการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำรายงานตามวาระเพื่อเสนอต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนต่อไป

ระหว่างรอคำตอบจากท่าน เราขอกระตุ้นให้ใช้มาตรการชั่วคราวที่จำเป็นทั้งปวง เพื่อยุติการละเมิดตามข้อกล่าวหา และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุซ้ำ และในกรณีที่ผลการสอบสวนสนับสนุนหรือชี้แนะตามข้อมูลที่ถูกล่าวหา ให้ดำเนินการให้เกิดความรับผิดชอบต่อบุคคลที่รับผิดชอบต่อการละเมิดตามข้อกล่าวหา

ขอแสดงความเคารพอย่างสูงมา ณ ที่นี้

Mary Lawlor

ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

Morris Tidball-Binz

ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การสังหารโดยรวบรัด และการสังหารโดยพลการ

Irene Khan

ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก

Gina Romero

ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบ และการสมาคม

ภาคผนวก

ข้อมูลอ้างอิงจากกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

สืบเนื่องจากข้อเท็จจริงและข้อกังวลตามที่กล่าวหาข้างต้น เราประสงค์จะแจ้งให้รัฐบาลของท่านทราบถึงข้อ 6, 19 และ 21 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง (ICCPR) ซึ่งประเทศไทยให้ภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2539 ซึ่งคุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ

เราขอรำลึกถึงสิทธิที่จะมีชีวิตรอด ซึ่งมีสถานะเป็นกฎที่ไม่อนุญาตให้รัฐขอยกเว้นไม่ปฏิบัติได้ และมีผลบังคับใช้ต่อบุคคลทุกคนในทุกช่วงเวลา และไม่อนุญาตให้มีการละเมิดสิทธิไม่ว่าด้วยเงื่อนไขใด ๆ ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ดังที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ย้ำในความเห็นทั่วไปที่ 36 ว่า การเสียชีวิตระหว่างการควบคุมตัว ในลักษณะที่ผิดธรรมชาติ ย่อมทำให้เกิดสมมติฐานว่าเป็นการพรากชีวิตโดยพลการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอาจมีการโต้แย้งได้โดยเมื่อมีการสอบสวนอย่างเหมาะสม เพื่อจำแนกว่ารัฐได้ปฏิบัติตามพันธกรณีตามข้อ 6 หรือไม่ การสอบสวนต่อข้อกล่าวหาว่ามีการละเมิดข้อ 6 มักต้องดำเนินไปอย่างเป็นอิสระ ไม่ลำเอียง โดยพลัน รอบด้าน เป็นผล นำเชื่อถือ และโปร่งใส และให้ดำเนินการอย่างสอดคล้องตามมาตรฐานระหว่างประเทศ รวมทั้งพิธีสารมินนิโซตาว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนกรณีที่ต้องสงสัยว่าเป็นการเสียชีวิตที่มีขอบข่ายกฎหมาย

นอกจากนี้ เรายังขอแจ้งให้รัฐบาลของท่านทราบถึงรายงานของผู้รายงานพิเศษว่าด้วยการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การสังหารโดยรวบรัด และการสังหารโดยพลการเกี่ยวกับการเสียชีวิตในเรือนจำ (A/HRC/53/29) ซึ่งมีการระบุไว้ว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ารัฐมีความรับผิดชอบต่อการเสียชีวิตของนักโทษ ดังนั้นจึงต้องมีการสอบสวนซึ่งการเสียชีวิตดังกล่าวทั้งหมด การเสียชีวิตของบุคคลที่อยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่เรือนจำถือว่าการเสียชีวิตในเรือนจำ นอกจากนี้ การเสียชีวิตยังเกี่ยวข้องกับเรือนจำเมื่อนักโทษเสียชีวิตนอกเรือนจำ ระหว่างการขนส่ง หรือหลังจากเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจากเรือนจำ และควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่สอบสวนทราบ ... จุดประสงค์หลัก [ของการสอบสวน] คือ การค้นหาความจริงของสถานการณ์ที่นำไปสู่การเสียชีวิต ซึ่งรวมถึงการระบุตัวผู้เสียชีวิต การกำหนดสาเหตุและลักษณะการเสียชีวิต และแยกแยะระหว่างการฆาตกรรม การอัตวินิบาตกรรม การเสียชีวิตโดยอุบัติเหตุ และการเสียชีวิตตามธรรมชาติ โดยคำนึงไว้เสมอว่าแม้เป็นการเสียชีวิตตามธรรมชาติ แต่อาจเกิดจากหรือมีส่วนทำให้เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมในเรือนจำ การสอบสวนอาจนำไปสู่การดำเนินคดีและการลงโทษผู้รับผิดชอบ นำไปสู่การเยียวยาที่มีประสิทธิผลสำหรับญาติ และป้องกันไม่ให้เกิดการเสียชีวิตในลักษณะเดียวกันเกิดขึ้นซ้ำอีก

ในแง่ของการรอดอาหารประท้วง เราขอให้ท่านรำลึกว่าวิธีการที่ดีที่สุดในการรับมือกับการประท้วงเช่นนี้ คือการแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดการประท้วงดังกล่าว เจ้าหน้าที่ย่อมมีหน้าที่แสวงหาทางออกให้กับสภาพที่สุดุดัง อันเป็นผลมาจากการอดอาหารประท้วง รวมทั้งการจัดให้มีการเจรจาโดยสุจริตใจเกี่ยวกับข้อร้องเรียนนั้น และให้เคารพต่อสิทธิของผู้ที่ใช้การประท้วงในรูปแบบนี้เสมอ รวมทั้งสิทธิด้านสุขภาพและสิทธิที่จะได้ให้ความยินยอมที่ได้รับการบอกกล่าว

ข้อ 19 ของกติกา ICCPR คุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก รวมทั้ง “เสรีภาพที่จะแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภท” ตามวรรค 2 ของข้อ 19 การจำกัดใด ๆ ต่อสิทธินี้ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และมีความจำเป็นเพื่อการเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น และการรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน ในความเห็นทั่วไปที่ 34 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยังมีข้อสังเกตเพิ่มเติมต่อไปว่า “บุคคลสาธารณะทุกคน รวมทั้งบุคคลซึ่งมีอำนาจทางการเมืองสูงสุด รวมทั้งประมุขของรัฐและรัฐบาล ย่อมเป็นบุคคลที่อาจตกเป็นเป้าหมายอันชอบธรรมต่อการวิจารณ์และการต่อต้านทางการเมือง ในทำนองเดียวกัน

คณะกรรมการแสดงความกังวลเกี่ยวกับกฎหมายในประเทศเหล่านี้ รวมทั้งกฎหมายหมิ่นประมาทษัตริย์ การดูหมิ่นเจ้าพนักงาน การดูหมิ่นธงและสัญลักษณ์ การหมิ่นประมาทประมุขของรัฐ และการคุ้มครองเกียรติยศของเจ้าพนักงาน และกฎหมายไม่ควรกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงขึ้น ด้วยเหตุเพียงเพราะอัตลักษณ์ของบุคคลที่อาจดูหมิ่น” (วรรค 38)

ข้อ 21 ของกติกา ICCPR คุ้มครองสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ และระบุว่าไม่อาจมีการจำกัดต่อการใช้สิทธินี้ นอกเหนือจากข้อจำกัดที่สอดคล้องตามกฎหมาย และจำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ของการรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้เคยย้ำว่า รัฐ “ควรดำเนินการอย่างเป็นผลเพื่อประกันและคุ้มครองเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ และหลีกเลี่ยงการใช้มาตรการจำกัดที่ไม่สอดคล้องตามข้อกำหนดในข้อ 4 ของกติกา” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรหลีกเลี่ยงการควบคุมตัวบุคคลซึ่งใช้สิทธิของตน และผู้ซึ่งไม่ได้มีความเสี่ยงอย่างร้ายแรงต่อความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัยของสาธารณะ” (CCPR/C/THA/CO/2, วรรค 40)

นอกจากนั้น เรายังขอแจ้งให้รัฐบาลของท่านทราบถึงหลักการพื้นฐานที่กำหนดไว้ในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจก กลุ่มคนและองค์กรทางสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันเป็นที่ยอมรับในทางสากล หรือปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะข้อ 1 และ 2 ของปฏิญญาฯ ซึ่งระบุว่า บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะส่งเสริมและต่อสู้เพื่อให้เกิดการคุ้มครองและการเข้าถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในระดับประเทศและระหว่างประเทศ และรัฐแต่ละรัฐมีความรับผิดชอบและหน้าที่ในเบื้องต้นที่จะคุ้มครอง ส่งเสริมและนำสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ ด้วยเหตุดังกล่าว เรายังขอชี้แจงกับท่านถึงข้อ 12 วรรค 2 ของปฏิญญาซึ่งกำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการมาตรการที่จำเป็นทั้งปวง เพื่อประกันให้มีการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ การเลือกปฏิบัติในทางพฤตินัยหรือนิตินัย การกีดกัน หรือการปฏิบัติโดยพลการอื่นใด ที่เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นได้ใช้สิทธิอย่างชอบธรรมตามที่อ้างถึงในปฏิญญา